

۱۶ اپریل ۲۰۰۸

برگردان: ع. ق. فضلی

منبع: afghanistan.ru

بیست سال از امضای موافقت نامه های ژینو میگذرد

به تاریخ ۱۴ اپریل سال ۱۹۸۸ در ژینو میان افغانستان و پاکستان موافقت نامه درباره معیاد خروج نیروهای شوروی از افغانستان به امضاء رسید. اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و ایالات متحده آمریکا تضمین کننده گان بین المللی «موافقت نامه های ژینو» بودند.

به گفته ویکتور کارگون افغان شناس روس و رئیس بخش افغانستان انستیتوت شرقشناسی اکادمی علوم روسیه، موافقت نامه های ژینو «مرحله بسیار دشوار» در تاریخ حضور نظامی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در افغانستان محسوب میگردد. وی این مطلب را در یک کنفرانس مطبوعاتی در ریا «نووستی» بتاريخ ۱۴ اپریل اعلام کرد.

ویکتور کارگون یادآور شد، که «ما مدت بسیار طولانی به سوی این پروسه، که از طرف یوری اندروپوف در سال ۱۹۸۲ پیشکش گردیده بود، پیش می رفتیم». کارگون معتقد است، که مسؤولیت به تعویق انداختن، سبوتاژ و عدم اجرای پاره ای از ماده های موافقت نامه ها بر عهده ایالات متحده آمریکا میباشد. وی گفت: «برخی حلقات در ایالات متحده آمریکا به حل و فصل مسئله افغانستان علاقمند بودند و دیگران تمام مساعی خود را به خرچ میدادند تا افغانستان را به «ویتنام شوروی» مبدل سازند.

به عقیده ویکتور کارگون، موافقت نامه های ژینیو اگرچه برای اتحادشوروی این امکانات را فراهم نمود که قوت های خود را از افغانستان خارج کند، ولی در مجموع مسئله افغانستان را حل نکرد. وی متذکر شد که: «برای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی این واقعاً یک راه حل بود و واریانت دیگری وجود نداشت».

ویکتور کارگون، ضمن تبصره بر سیر انکشاف بعدی حوادث افغانستان بعد از خروج نیروهای شوروی، درباره دیدار هیأت مجاهدین تحت ریاست برهان الدین ربانی از ماسکو در سال ۱۹۹۱، شش ماه پیش از سقوط رژیم نجیب الله، نیز اشاره نمود. وی گفت، «لازم بود که بر قوتهای مختلف تکیه میکردیم. ما تنها بر شمال افغانستان، جایکه اقلیت های ملیتی - خویشاوندان دوستان کشورهای آسیای میانه ما ساکن هستند، اتکاء نمودیم. این یک اتکای غلط و کوتاه اندیشی بود».

طوریکه نشریه روسی «وریمیا نووستی» مینویسد، بعضی سیاستمداران افغان برای خروج نیروهای شوروی، از بیم بقای آینده رژیم موجود در کشور، آماده نبودند. روزنامه اشاره میکند، که «عبدالوکیل مذاکرات را هر طوری که میشد به تعویق می انداخت و از هماهنگ ساختن پیش نویس اسناد و مدارک خودداری میکرد و با جانب پاکستانی از در سازش پیش نمی آمد»، که در نتیجه مذاکرات بهم خورد.

بتاریخ ۷ اپریل ۱۹۸۸ میخایل گرباچف منشی عمومی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحادشوروی با دکتور نجیب الله رئیس جمهور افغانستان بخاطر از سرگیری مذاکرات در تاشکند ملاقات نمود. رهبران هردو کشور از دولت های دیگر خواستند تا در برقراری صلح همکاری نمایند و به موافقت نامه های ژینیو احترام گذارند، و تأیید کردند، که در صورت امضای موافقت نامه ها نیروهای شوروی در کوتاه ترین مدت در جریان ۹ ماه، سر از تاریخ ۱۵ ماه می سال ۱۹۸۸، از افغانستان خارج ساخته خواهند شد.

طوریکه «وریمیا نووستی» اشاره میکند، جانب شوروی شرایط موافقت نامه های ژینیو را رعایت میکرد، ولی جانب امریکایی صرف منتظر خروج هرچه زودتر نیروهای شوروی بود.

بزودی روشن گردید، که در پاکستان حتی تمایل برای رعایت موافقت نامه های ژینیو نشان نمیدادند. مداخله در امور افغانستان تا تاریخ ۱۵ ماه می سال ۱۹۹۸، روز آغاز خروج نیروهای شوروی، نتنها قطع نشد، بلکه حتی بیشتر شد. تشکیلات حکومتی پاکستان به گروپ های مسلح اپوزیسیون افغان امکانات عبور بلامانع از سرحد را میسر می ساختند و کاروان های حامل سلاح و مهمات آنها از طریق گذرگاه ها و گردنه های بیشمار کوهی را از طریق مرز با افغانستان بدرقه میکردند.

با وجود این همه، بعد از به اجرا درآمدن موافقت نامه های ژینیو، خروج نیروهای شوروی از افغانستان آغاز گردید و در دو مرحله انجام گرفت. در مرحله اول که تا ۱۵ اگست سال ۱۹۸۸ ادامه داشت، از اکثر مناطق کشور نیمی از نیروهای شوروی خارج ساخته شدند. از آنجا که سایر شرکت کننده های مذاکرات ژینیو تعهدات شانرا انجام نمیدادند، حکومت شوروی در ماه اگست سال ۱۹۸۸ اعلامیه رسمی در این باره پخش کرد، که از خاک پاکستان مداخله در امور داخلی افغانستان ادامه دارد و انتقال مقدار زیاد سلاح و گروپ های مسلح اپوزیسیون صورت میگیرد. برعلاوه این، به حمایت

حکومت پاکستان در شهر پشاور «حکومت عبوری افغانستان» ساخته شده بود، که نقض صریح موافقت نامه دوجانبه میان افغانستان و پاکستان محسوب میشود.

شورش ماه اگست سال ۱۹۹۱ در ماسکو و حوادث بعدی بر سرنوشت رژیم نجیب الله تاثیر قابل ملاحظه بجا گذاشت. در ماه سپتمبر سال ۱۹۹۱ جیمز بیکر وزیر خارجه امریکا و بوریس پانکوف وزیر خارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی موافقت نامه قطع ارسال سلاح به جوانب درگیر منازعه در افغانستان سر از تاریخ اول سپتمبر سال ۱۹۹۲ را امضاء نمودند. این کار به بروز بحران در رژیم نجیب الله و فروپاشی دستگاه نظامی-دولتی و حزبی منجر گردید.

در اپریل سال ۱۹۹۲ رژیم نجیب الله سقوط نمود. گروه های مسلح مجاهدین وارد شهر کابل شدند. ولی مبارزه مسلحانه در کشور قطع نگردید- جنگهای بین القومی در کابل و شهرهای دیگر میان گروپ های مختلف مجاهدین آغاز گردید، که در نتیجه بعدها از آن به نام «جنگ های داخلی» یاد میشود. در سال ۱۹۹۶ در کابل طالبان بر سر قدرت آمدند.

19042008

www.ayenda.org